

28/
6

Irländsk självkritik

DEN BERÖMDE irländske författaren Seán O'Faoláin, själv katolik och nationalist, har i den amerikanska tidskriften Life riktat en skarp kritik mot institutioner och förhållanden i sitt hemland. Irlands befolkning har även efter frigörelsen från England stått stilla eller gått tillbaka, skriver han. Det beror dels på att emigrationen — särskilt till England och det engelska Ulster — är stark, dels, och det är den faktiskt O'Faoláin främst framhåller, på den låga fruktsamheten, i sin tur en följd av att äktenskapen är sena och antalet ogifta exceptionellt stort. "Kärleken bland irländarna" (artikelns rubrik) är det över huvud inte mycket bevänt med; man gifter sig inte gärna, och förbindelserna utanför äktenskapet är efter allt att döma sällsyntare än på andra håll; prostitution existerar knappast. I andra

Seán O'Faoláin.

länder av samma typ — starkt religiösa, med stor bondebefolkning, utan preventivmedel och andra "moderna" påfund — brukar fruktsamheten vara hög. Men irländarna dör ut av kyskhets — en i världshistorien kanske enastående metod att gå under.

Att det ligger mycket i O'Faoláins karaktäristik kan man vid samtal med irländare inte undgå att observera. Jag känner intet annat folk där man så entusiastiskt prisar avhållsamhet och rent av själv — även bland män — berömmar sig av den. Bland många exempel nämner jag endast ett samtal med en fyrtiårig professor, som naturligt och öppet förklarade att han levat kyskt till sitt giftermål vid 35 års ålder och var övertygad om att detsamma gällde praktiskt taget alla hans vänner och kamrater. Ungdomen inom denna socialgrupp har stor frihet i umgänget — att denna frihet skulle "missbrukas" verkar så otroligt att föräldrarna säger sig vara utan oro för de unga. Varpå beror då kyskhetsen? Arland Ussher har i ett känt arbete om Irland sagt att folket helt enkelt brister i sexuell drift, och han antyder att detta sammanhänger med en nobel inriktning på det inre livet. O'Faoláin tror inte på den förklaringen. Han framlägger fyra möjligheter: den sexuella känslan har sublimerats av religion eller ersatts av sport eller bedövats av sprit eller trängts undan genom en medfödd eller förvärvad puritanism. Och i det följande går han in på de yttre svårigheter och de ideologiska påverkningar som kan an-

tas vara verksamma. Den katolska kyrkan och dess makt över staten är den stora bakomliggande faktorn. Människor blir rädda för att gifta sig, då de inte får begränsa barnantalet (inte ens genom att inskränka samlagen till "säkra" perioder), inte kan erhålla skilsmässa och är illa ställda i fråga om hjälp och understöd. Men till dessa och andra förbud och brister kommer det psykologiska trycket från den härskande puritanismen. Prästerna dundrar mot sexualitetens faror; censuren förbjuder alla böcker som en grupp puritaner anser betänkliga; även skrifter i sexuella frågor som skrivits av troende katoliker och godkända av katolska engelska biskopar har förklarats farliga och förbjudna på Irland. En privat censur fungerar vid sidan av den offentliga och leder till att de offentliga lämbiblioteken måste rensa ut även de mest oskyldiga böcker; i Dublins kommunala lämbibliotek anses exempelvis alla Galsworthys arbeten olämpliga för allmänt bruk. "Den position som kyrkan och staten i Irland intar är kortsynt, omänsklig och oklok och kan bli ödesdiger för dem båda." Varför kan det inte bli på Irland som i Italien, där katolicismen inte utesluter livsglädje och kärlek?

O'Faoláins artikel har framkallat ett ursinnigt inlägg i The Irish Press, den kyrkliga nationalismens rabiate och inflytelserika organ (där även undertecknad blev okvädad för några artiklar om Irland i vintras). The Irish Press kritiserar, om också med stor försiktighet, i tidskriften The Bell, ett organ för den mera frisinade intelligensen — som väl att märka är både katolsk och nationell, men tycker att det går för långt. I The Bell betonar att orsakerna till befolkningsläget på Irland säkerligen är mer komplicerade och i högre grad av rent ekonomisk natur än O'Faoláin antytt. Men tidskriften slår fast att The Irish Press vill hetsa mot de självständiga irländska författarna; politikerna är rädda för den kritik som kommer från den fria litteraturen. Som ett kuriosum kan nämnas att O'Faoláins artikel ursprungligen var skriven på beställning av en amerikansk katolsk präst av irländskt ursprung och att denne präst, John O'Brien, skall begagna artikeln i ett samlingsarbete om Irland. Då irländarna kommer till andra länder tycks deras puritanism försvinna — det gör den inte till ett mindre intressant och svårlost problem.

HERBERT TINGSTEN

Juni
98. Yk.
68. 5a

Sia 24